

Frivillige tiltak i landbruket – Haugalandet

Årsmelding 2022



Foto Anders Eidhammer

Bakgrunn

Prosjektet «Frivillige tiltak i landbruket- Haugalandet» starta september 2019. Dette er eit fellesprosjekt mellom kommunane på Haugalandet, Rogaland fylkeskommune, Statsforvaltaren i Rogaland og Haugaland Vassområde.

Arbeidet er forankra i vassforskrifta som kom i 2007. Første prosjektperiode var over 31.12.2021, men prosjektet vart vedtatt vidareført i 2022.

Organisering

I 2022 har Tysvær kommune overtatt som vertskommune for prosjektstillinga. Ny kontorstad er på Tysvær rådhus i Aksdal. Anders Eidhammer er ny prosjektleiar og vart ansatt frå 01.02.2022 i 60% stilling fram til 22.08.2022 og deretter 100% fram til 31.12.22. Styringsgruppa består framleis av representantar frå dei organisasjonane som har gått inn med økonomisk stønad, samt representantar frå næringsorganisasjonar (Rogaland Bondelag og Rogaland Bonde- og småbrukarlag) og Norsk landbruksrådgjeving Rogaland. Adelheid Eikje, landbruksrådgjevar Tysvær kommune, har overteke som ny prosjektleiar. Leiv Kåre Solheim, landbruksrådgjevar i Karmøy kommune, har overteke som nestleiar.

Økonomi

Ved oppstart av stillinga 01.02.2022 hadde Tysvær kommune fått overført 622 091,- kr frå Vindafjord kommune som høyrde til prosjektet. Årsakene til at det var middel igjen etter avslutta planlagd prosjektperiode var at førre prosjektleiar gjekk i redusert stilling og at prosjektet blei starta opp noko seinare enn planlagd i 2019. Sidan ny prosjektleiar også gjekk i redusert stilling i første halvdel av 2022, samt at prosjektet hadde uteståande middel frå Rogaland Fylkeskommune, var det derfor lønsmiddel til å dekke heile 2022 og deler av 2023. Ifølge lønnsbudsjett er det 188 840,- kr igjen på Tysvær kommune sin prosjektkonto pr. 31.12.2022. Hausten 2022 blei det sendt ut henstilling til bidragsytarane i prosjektet om vidare pengebidrag i 2023 og 2024 for å halde prosjektet gåande ut denne perioden.

Aktivitetar 2022

Ein god del av våren 2022 blei brukt av prosjektleiaren til å setje seg inn i fagområdet, både når det gjeld landbruk og vassmiljø, men også korleis forvaltninga arbeider. Sommaren gjekk med til planlegging og organisering av planting av kantvegetasjon.

Miljøvenleg gjødselspreiing og utslepp

Våren blei brukt av prosjektleiar til å skaffe seg eit overblikk og erfaring i korleis situasjonen er når det kjem til miljøvenleg gjødselspreiing og handtering av gjødsel på Haugalandet. Det blei ein del gardsbesøk både i Vindafjord og Tysvær, m.t.p. å få med seg korleis det går med miljøavtalane rundt Skjoldafjorden. Mange nyttige erfaringar og god informasjon blei innhenta i denne perioden. Det har blitt oppretta to nye miljøavtalar rundt Skjoldafjorden i 2022, ein i Tysvær og ein i Vindafjord.

Kantvegetasjon

Det vart planlagt 4 utplantingar av kantvegetasjon langs vassdrag i henholdsvis Vindafjord, Tysvær og Haugesund kommune. Plantinga var i regi av Sjøørret-prosjektet på Haugalandet, og fekk økonomisk støtte frå kommunane gjennom SMIL-ordninga. Alle vassdraga hadde sterk tilknytning til jordbruksområder i drift, og det blei utført informasjonsarbeid rundt miljøvenleg gjødselspreiing i samanheng med planting. Skuleklassar på henholdsvis Tveit og Skeisvang VGS blei involvert i arbeidet med utplanting. Dei fekk undervisning om temaet i forkant av arbeidet.

Det eine utplantingsprosjektet rundt Naustvika i Tysvær måtte avbrytast grunna store kostnader. Karmøy kommune ønska å kjøpe plantene som var tiltenkt Naustvika, og desse blei planta ut på fire forskjellige lokasjonar rundt om på Karmøy.

Det blei hausta mykje gode erfaringar i desse prosjekta som kan brukast i prosjekt som kjem seinare. Ein ynskjer også å nå ut til mange med informasjon om viktigheita av kantvegetasjon bekk og elv.

Langåkeråna

Karmøy kommune tok initiativ til eit tverrfagleg prosjekt i Karmøy kommune for å prøve å intensivere innsatsen for å betre kvaliteten på eit vassdrag i kommunen. Saman med vann og avløp, miljøavdeling og landbruksavdeling var FTIL med på å velje ut eit vassdrag på bakgrunn av tilstanden til vassdraget og forbettringspotensialet. Langåkeråna var det vassdraget som blei peikt ut som den beste kandidaten.

Arbeidet til FTIL i denne samanhegen var å ta vassprøvar for å overvåke vassdraget i eitt år, som eit forarbeid før ein startar opp forbetrande tiltak i vassdraget. Prøvane blir tekne kvar 14. dag på 4 forskjellige punkter, og varer frå september 2022 til september 2023. Prøvane kartlegg både dagens status i vassdraget, og vil vere ein peikepinn i framtida om det har blitt ein positiv utvikling i miljøtilstand. Vidare skal det utførast gardsbesøk rundt vassdraget for å kartleggje om gardsdrifta har negativt påverknad på vassmiljøet.

Synfaringar

I samarbeid med kommunane og vassområdekoordinator har det blitt utført ein del synfaringar. Desse har funne stad i vassdrag der ein planlegg å utføre arbeid for å betre vassmiljøet, eller der publikum har ringt inn om problemstillingar og ynskjer rundt vassdraga. Synfaringane har ikkje ført til tiltak i år, har blitt rapportert og blir med i planlegging av tiltak i 2023.

Bondelag, møter, undervisning, informasjon

FTIL Haugalandet har gjort seg synlege med å delta på fagsamlingar arrangert av NLR, Bondelagsmøte, Vats-veka og ulike seminar og møter både digitalt og fysisk.

Ein har også vore synlege på Facebook gjennom Sjøørret-prosjektet sine Facebook-sider, og ein har blitt intervjuet av Tysvær bygdeblad om prosjektet.

FTIL Jæren har fått besøk av FTIL Haugalandet to gonger i haust og vinter. Det første besøket var for å få eit innblikk i kvardagen for FTIL Jæren og for å sjå ferdigstilte og ferdige prosjekt der nede. Det andre besøket var i samarbeid med Vassområdekoordinatorane, og var ei kombinert fagsamling og sosial tilstelning.

Det har blitt arrangert 4 møter i styringsgruppa til FTIL Haugalandet i 2022. Det var 1 ekstra møte grunna oppstart av ny prosjektleiar i februar.

Vegen vidare 2023

Dei fleste bidragsytarane til prosjektet har sagt seg villige til å støtte prosjektet også i 2023. Tysvær kommune har ikkje satt av pengar i sine budsjett til prosjektet i 2023. Det vil likevel vere nok pengar til å drive prosjektet ut 2023 i 100% stilling.

Arbeidet med finansiering planlegging av prosjektet vidare har tatt ein del av arbeidstida.

På nyåret 2023 vil prosjektet arbeide systematisk med kartlegging av vassmiljøpåverknaden på gardsbruk i nedbørsfelt til utsatte vassdrag i Vindafjord og Tysvær kommune, og utføre arbeid for å forbetre eventuelle avvik ein finn.

Langåker-prosjektet fortsett inn i 2023, og ein sonderer moglegheitene for liknande prosjekt i både Tysvær og Vindafjord.

Bokn kommune skal også få merksemd i 2023, og prosjektet skal få ein oversikt over eventuelle forbettringspotensial i vassdraga der.